

Της Λιογέννητης

(Ακριτικά τραγούδια)

Ο Κωσταντής ο μορφονιός, ο μικροκωνσταντίνος,
μια μέρα θέλησε να βγει να λαγοκυνηγήσει
και διάβαινε καμαρωτός απ' την πλατιά τη ρούγα.
Εκεί είδε τη Λιογέννητη με τετρακόσιες σκλάβες.
Σε κρεμεζιά τριανταφυλλιά ήταν ακουμπισμένη
κι είχε τα φρύδια торνευτά, τα μάτια σαν ζαφείρι
και στο μικρό το δάχτυλο είχε το δαχτυλίδι,
καλλιιά `λαμπε το δάχτυλο παρά το δαχτυλίδι.
Ωσάν την είδ' ο Κωσταντής, αφήνει το κυνήγι.
Κινάει να πάει στο σπίτι του σαν μήλο μααραμένος.
Χωρίς θέρμη θερμάθηκε, χωρίς οριόν ερριάστη,
δίχως τον πονοκέφαλο έπεσε στο κρεβάτι.
Μάνα, ψυχή, μάνα, καρδιά, μάνα και το κεφάλι.
Μάνα, θολά είναι τα βουνά και θαμπερό το σπίτι.
Γιέ μου, καλά είναι τα βουνά και λαμπερό το σπίτι,
μα συ κορίτσιν αγαπάς κι εκείνη δεν το ξέρει.
Μάνα, την κόρη που είδα `γώ, άλλος να μην την πάρει.
Στείλε να κράξεις άρχοντες και μητροπολιτάδες
να παν να κάμουν προξενιά, γυναίκα να την πάρω.
Στέλνει τρακόσιους άρχοντες και μητροπολιτάδες,
στέλνει τον άρχοντα Φωκά, στέλνει το Νικηφόρο,
στέλνει τον Πετροτράχηλο, που τρέμει η γη κι ο κόσμος.

Εχτύπησαν οι άρχοντες την αργυρή την πόρτα.
Ποιος χτύπησε στην αργυρή πόρτα της μαυρομάτας;
Ημείς είμεστε οι άρχοντες κι οι μητροπολιτάδες,
ο Κωσταντής μας έστειλε δυο λόγια να σου πούμε.
"Ανοίξετε στους άρχοντες, στους μητροπολιτάδες!
Φέρτε τρακόσια στρώματα, φέρτε τρακόσια πεύκια,
για να καθίσουν οι άρχοντες κι οι μητροπολιτάδες,
φέρτε Μονεμβασιάς κρασί να πιούν οι αντρειωμένοι".
Εμπαίνουν τότε οι άρχοντες κι οι μητροπολιτάδες

και την ευρίσκουν κι έπλεγε τ' ολόχρυσο γαϊτάνι.
Καθώς τους είδε η λυγερή επροσηκώθηκέ τους.
Καλώς ήρθαν οι άρχοντες κι οι μητροπολιτάδες,
φάτε και πιέτε γέροντες κι εγώ στον ορισμό σας.
Εμείς εδώ δεν ήρθαμε να φάμε και να πιούμε,
προξενητάδες είμαστε κι ήρθαμε να σου πούμε.
Ο Κωνσταντής μας έστειλε, τ' όμορφο παλληκάρι,
αν είναι θέλημα Θεού γυναίκα να σε πάρει.
Σαν τ' άκουσε η Λιογέννητη νεχτύπησε τα γέλια.
"Για πείτε του του Κωνσταντή, του μοσχαναθρεμμένου,
δε θέλω τον, δε χρήζω τον, δεν καταδέχομαι τον.
Σαν έρθει η μάνα μ' απ' την γης κι ο κύρης μ' απ' τον Άδη,
τα δυο μ' αδέρφια τα καλά από τον κάτω κόσμο,
να σπείρουνε τη θάλασσα σιτάρι να καρπίσει,
χρυσάγανο, χρυσόσταχο και χρυσοκονδυλάτο
και με τ' αργυροδρέπανα να μπουν να το θερίσουν
κι εις τον αφρό της θάλασσας να κάμουνε τ' αλώνι,
μηδέ και τ' άχυρο βραχεί μηδέ και το σιτάρι,
μηδέ την πάχνη τ' αλωνιού αέρας να την πάρει,
τότε κι εγώ τον Κωνσταντή θα τότε πάρω γι άντρα
και πάλι ναι και πάλι όχι και πάλι σαν μου δόξει".
Σαν ήκουσαν οι άρχοντες κι οι μητροπολιτάδες,
τους κακοφάνηκε πολύ κι έσκυψαν το κεφάλι.
Κι αυτή τότε τους έδωκε τ' ολόχρυσο γαϊτάνι.
"Ορίστε την πλεξίδα μου τον ειδικό σας κόπο".

Εκίνησαν κι επήγαιναν πικροί και μαραμμένοι
κι ο Κωνσταντής κατέρειγε στην αργυρή του πόρτα.
"Καλώς ήρθαν οι άρχοντες με τα καλά τα λόγια".
Κακώς ήρθαν οι άρχοντες με τα κακά τα λόγια.
Δε θέλει σε, δε χρήζει σε, δεν καταδέχεται σε.
Σαν έρθει η μάνα τς' απ' την γης κι ο κύρης απ' του Άδη,
τα δυο τς' αδέρφια τα καλά από τον κάτω κόσμο,
να σπείρουνε τη θάλασσα σιτάρι να καρπίσει,
χρυσάγανο, χρυσόσταχο και χρυσοκονδυλάτο
και με τ' αργυροδρέπανα να μπουν να το θερίσουν
κι εις τον αφρό της θάλασσας να κάμουνε τ' αλώνι,

μηδέ και τ' άχυρο βραχεί μηδέ και το σιτάρι,
μηδέ την πάχνη τ' αλωνιού αέρας να την πάρει,
τότε κι αυτή τον Κωνσταντή θα τότε πάρει γι άντρα
και πάλι ναι και πάλι όχι και πάλι σαν της δόξει.
Ο Κωσταντής σαν τ' άκουσε μέγας καημός τον πήρε
και ζήτησε και το `δωκαν τ' ολόχρυσο γαϊτάνι.
Πήγε να βρει τις μάγισσες που ξέρουν από μάγια.
Ωσάν τον είδε κι έρχονταν της μάγισσας η κόρη.
"Μάνα μ' , ο νιος οπ' έρχεται του κάμπου καβαλάρης
παίρνουν τα ρούχα του δροσιά και τα λυχνά του πάχνη,
παίρνουν τα πασουμάκια του ανθούς από τα δέντρα
κι ο γύρος του προσώπου του για κόρη είναι θλιμμένος.
Στα μάγια `γω γεννήθηκα, στα μάγια θα πεθάνω
κι εγώ δεν τότε γνώρισα και συ τότε γνωρίζεις;
"Καλή σου μέρα μάγισσα με την καλή σου κόρη.
Δεν έχεις μάγια της καρδιάς και μάγια της αγάπης,
να κάμεις τη Λιογέννητη να ρθει στην αγκαλιά μου;"
Αν έχεις πράμα τς αρεσκιάς και πράμα του χεριού της,
θα κάμω τη Λιογέννητη να `ρθει στην αγκαλιά σου.
Εγώ `χω πράμα τς αρεσκιάς και πράμα του χεριού της,
εγώ `χω την πλεξίδα της, τ' ολόχρυσο γαϊτάνι.
Σύρε άνοιξε την πόρτα σου και δέσε τα θηριά σου
και κάθου και καρτέρει την να ρθεί στην αγκαλιά σου.
Και βγάνει από τον κόρφο της τρία μήλα μαραμένα.
"Το `να ρίξε στο τρίστατο να πάψουν οι διαβάτες,
τ' άλλο ρίξε στον ποταμό να πάψουν τα ποτάμια,
το τρίτο ρίξ' στη λυγερή να `ρθεί γυρεύοντάς σε.

Το `να `ρηξε στο τρίστατο και πάψαν οι διαβάτες,
τ' άλλο `ρηξε στον ποταμό και πάψαν τα ποτάμια,
το τρίτο το φαρμακερό στις λυγερής τς αγκάλες.
Ως το είδε η κόρη εσβήστηκε, ως το είδε δαιμονίσθη.
Σαν ήρθαν τα μεσάνυχτα, τη σκότισαν τα μάγια.
"Μώρ' βάγιες μου, μώρ' ντάντες μου,
μώρ' σκλάβες του πατρός μου,
ανάψτε πράσινα κηριά και κόκκινες λαμπάδες,
τί εσήμανε η Παντάνασσα, να πά' να προσκυνήσω.

Κυρά τα `ρνίθια δε λαλούν, καμπάνες δε σημαίνουν
και η εδική σου η εκκλησιά νε ψέλλει νε σημαίνει.
Μπα του πατρός μου το ψωμί στα μάτια σας να πιάκει.
Κι έτσι εσηκώθη μοναχή κι εβγήκε στο σκοτάδι.
Μια δούλα δεν την άφηκε κι από κοντά της πήγε.
Σαν έφτακε, σαν ζύγωσε στη μέση από το δρόμο,
εκεί της ήρθε ολίγο ο νους κι αρχίνησε να λέει.
"Ποιος είδε νήλιο από βραδύς κι άστρι το μεσημέρι,
ποιος είδε τη Λιογέννητη να περπατεί στους δρόμους,
ξεσκούφωτη, ξυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη;
Εγώ είδα νήλιο από βραδύς κι άστρι το μεσημέρι,
εγώ είδα τη Λιογέννητη να περπατεί στους δρόμους,
ξεσκούφωτη, ξυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη.
Θέ μου κι αν είμαι καθαρή κι αν είμ' εγώ παρθένα,
άστραψε και μπουμπούνιξε, να χαλαστούν τα μάγια".
Άστραψε και μπουμπούνιξε, χαλάστηκαν τα μάγια.
Ο Κωσταντής ολονυχτίς καρτέριγε στο σπίτι
κι αυτού στα ξημερώματα το μαύρο του σελλώνει.
"Ανάθεμά σε μάγισσα, που μάγια δε γνωρίζεις!"
Σαν είν' η κόρη καθαρή, τα μάγια τι σου φταίνε;
Σύρε ξουρίσου φράγκικα και ντύσου στα γυναίκεια,
γυναίκεια και χαιρέτησε κατά την ώρα που είναι
και πες: "Είμ' η ξαδέρφη σου από τον Αϊ Δονάτο,
όπου πλουμί δεν ήξερα κι ήρθα πλουμί να μάθω".

Ξουρίστηκε στα φράγκικα και ντύθηκε γυναίκεια
και χτύπησε στην αργυρή πόρτα της μαυρομάτας.
Ποιος χτύπησε στην αργυρή πόρτα της μαυρομάτας;
Εγώ είμαι η ξαδέρφη σου από τον Αϊ Δονάτο,
όπου πλουμί δεν ήξερα κι ήρθα πλουμί να μάθω.
Καλώς ήρθ' η ξαδέρφη μου, μα `γώ δε σε γνωρίζω.
Και πούθεν είν' ο τόπος σου και πούθεν η γενιά μας;
Αλάργα είν' ο τόπος μου κι από κοντά η γενιά μας
κι εμείς εξεμακρύναμε κι εχάθηκε η γενιά μας
κι εδώ με στέλνει η μάνα μου πλουμίδα να με μάθεις.
Μετά χαράς ξαδέρφη μου πλουμίδα να σε μάθω,
πλουμίδα και κτενίσματα κι απ' ότι θέλει ο νους σου.

Σαν άρχισε και νύχτωνε, πήρε να σκοτεινιάσει,
ο Κωσταντής σηκώθηκε τάχα πως θε να φύγει.
Ενύχτωσε κι εβράδιασε, πήρε να σκοτεινιάσει,
πάν' τα θηριά στις κοίτες τους, τ' αηδόνια στις φωλιές τους
κι εγώ το ξένο κι έρημο απόψε πού θα μείνω;
Μην πλήσσεις αξαδέρφη μου και μένεις με τις σκλάβες.
Εγώ του βασιλιώς παιδί, του βασιλιώς αγγόνι
και τώρα με κατάντησες να μείνω με τις σκλάβες!
Μην πλήσσεις αξαδέρφη μου και μένεις με τις δούλες.
Εγώ του βασιλιώς παιδί, του βασιλιώς αγγόνι
και τώρα με κατάντησες να μείνω με τις δούλες!
Μην πλήσσεις αξαδέρφη μου και μένεις με τις ντάντες.
Εγώ του βασιλιώς παιδί, του βασιλιώς αγγόνι
και τώρα με κατάντησες να μείνω με τις ντάντες!
Μην πλήσσεις αξαδέρφη μου και μένεις με τις βάγιες.
Εγώ του βασιλιώς παιδί, του βασιλιώς αγγόνι
και τώρα με κατάντησες να μείνω με τις βάγιες!
Μην πλήσσεις αξαδέρφη μου και μένουμε τα δυο μας.
"Ανάψτε βάγιες τα κηριά, μουνούχοι τις λαμπάδες
και στρώσετε την κλίνη μου τη λινομέταξή μου.
Βάλετε στρώμαν αργυρό, στρώμα μαλαματένιο,
βάλετε τα παπλώματα, τα υφάναν Ανεράδες
και τα υφαδιοπλουμίσασι του Δράκοντα οι κύρες
και στρώστε πάτους βασιλκό και πάτους μαντζουράνα
και πάτους δεντρολίβανο να κοιμηθούμε αντάμα".
Ολονυχτίς κοιμούντανε σαν δυο γλυκά αδερφάκια
και προς τα ξημερώματα σαν τ' άγρια πουλάκια.

Σαν έφεξε, ξημέρωσε, σαν ήρθε η άλλη νύχτα.
Μάνα, άνοιξε τις πόρτες σου και δέσε τα θηριά σου,
γιατί θε να `ρθει η νύφη σου, θε να `ρθει η μαυρομάτα.
Ολίγος ύπνος μ' έπιασε και πάω να πλαγιάσω
κι όντας θε να `ρθει η νύφη σου, να `ρθείς να με ξυπνήσεις.
Σύρε παιδί μου, πλάγιασε κι εγώ θα καρτερέσω
κι όντας θε να `ρθει η νύφη μου θα `ρθώ να σε ξυπνήσω.
Κι εκείνη η σκύλα η άνομη δεν έκαμε όπως είπε,

μόν' έκλεισε την πόρτα της κι έλυσε τα θεριά της
κι έβαλε μπρος στη ρούγα της γούρνα φαρμακωμένη.

Επλάγιασε η Λιογέννητη στην αργυρή της κλίνη.
Σαν ήρθαν τα μεσάνυχτα, τη σκότισαν τα μάγια.
"Μώρ' βάγιες μου, μώρ' ντάντες μου,
μώρ' σκλάβες του πατρός μου,
ανάψτε πράσινα κηριά και κόκκινες λαμπάδες,
τί εσήμανε η Παντάνασσα, να πά' να προσκυνήσω.
Κυρά τα `ρνίθια δε λαλούν, καμπάνες δε σημαίνουν
και η εδική σου η εκκλησιά νε ψέλλει νε σημαίνει.
Μπα του πατρός μου το ψωμί στα μάτια σας να πιάκει.
Κι έτσι εσηκώθη μοναχή κι εβγήκε στο σκοτάδι.
Μια δούλα δεν την άφηκε κι από κοντά της πήγε.
Σαν έφτακε, σαν ζύγωσε στη μέση από το δρόμο,
εκεί της ήρθε ολίγο ο νους κι αρχίνησε να λέει.
"Ποιος είδε νήλιο από βραδύς κι άστρι το μεσημέρι,
ποιος είδε τη Λιογέννητη να περπατεί στους δρόμους,
ξεσκούφωτη, ξυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη;
Εγώ είδα νήλιο από βραδύς κι άστρι το μεσημέρι,
εγώ είδα τη Λιογέννητη να περπατεί στους δρόμους,
ξεσκούφωτη, ξυπόλητη και ξεμαλλοπλεμένη.
Θέ μου κι αν είμαι καθαρή κι αν είμ' εγώ παρθένα,
άστραψε και μπουμπούνιξε, να χαλαστούν τα μάγια".
Δεν άστραψε, δε βρόντηξε, δε χάθηκαν τα μάγια
κι αρχίνησε κι εχτύπαγε του Κωνσταντή την πόρτα.
Άνοιξε μάγισσας παιδί και μάγισσας αγγόνι,
με βούρλισαν τα μάγια σου κι ήρθα κατά τ' εσένα.
Ροκάνισε το σίδερο, σαν σκύλα τη μαγκούρα
και πιε νερό της γούρνας μου κι ύστερα να σ' ανοίξω.
Άνοιξε μάγισσας παιδί και μάγισσας αγγόνι,
με βούρλισαν τα μάγια σου κι ήρθα κατά τ' εσένα.
Ροκάνισε το σίδερο, σαν σκύλα τη μαγκούρα
και πιε νερό της γούρνας μου κι ύστερα να σ' ανοίξω.
Άνοιξε μάγισσας παιδί και μάγισσας αγγόνι,
με βούρλισαν τα μάγια σου κι ήρθα κατά τ' εσένα.
Ροκάνισε το σίδερο, σαν σκύλα τη μαγκούρα

και πιε νερό της γούρνας μου κι ύστερα να σ' ανοίξω.

Ροκάνισε το σίδερο, σαν σκύλα τη μαγκούρα
κι έπια της γούρνας το νερό κι έσκασε σαν το ψάρι.

Κι αυτού τα ξημερώματα ο Κωσταντής ξυπνάει.

Μάνα, δεν ήρθε η νύφη σου, δεν ήρθε η μαυρομάτα;
Γιέ μου, δεν ήρθε η νύφη μου, δεν ήρθε η μαυρομάτα.

Σαν εκατέβη ο Κωσταντής, σαν άνοιξε την πόρτα,
ψιλή φωνίτσαν έβγαλε, ψιλή φωνίτσα βγάζει.

"Σαν ήθελες μανούλα μου να `χεις και γιο και νύφη,
όντας σου πρωτοχτύπησε ας είχες της ανοίξει".

Χρυσό μαχαίρι νέβγαλε απ' τ' αργυρό φηκάρι,
στον ουρανό το πέταξε, μες την καρδιά του πάει.